

Helembai Jenő
export igazgató, értékesítési igazgatóhelyettes
Tóth Attila
szarvasmarha üzletágvezető, Vitafort Zrt.

Ne hagyjunk lehetőséget a hypokalcémiának! – Precíziós előkészítés a Vitaforttól

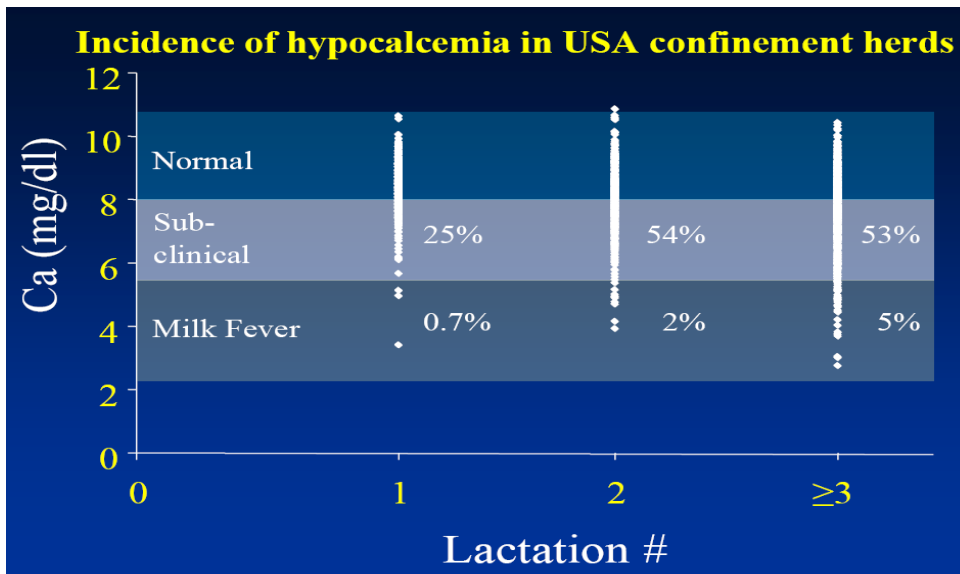
A gyakorlatban hazánkban kevésbé alkalmazott, de nagy létszámú és eredményesen teljesítő külföldi állományokban magas arányban elterjedt a magas kalciumos, anionos előkészítés. Mi elsősorban akkor javasoljuk, ha a hagyományos előkészítés nem hozza a várt eredményeket. A hazai alkalmazóknál viszont ez az új előkészítés sem mindig sikeres, mert nem mindig párosul kellő szakmai odafigyeléssel, ellenőrzéssel. A Vitafort ebben az esztendőben kiemelten kíván foglalkozni evvel a témával, ez köszön majd vissza a partnertalálkozó és az őszi VitaCow RoadShow előadásokban is. Az új tudományos ismeretek alapján megfrissítettük anionos előkészítő termékünket és kidolgoztuk a folyamatos ellenőrzés lehetőségét adó VitAnion-Kontroll programot. Cikkünkkel a téma alapjaiba kívánjuk bevezetni az Olvasót. (Szerk.)

A tejelő tehenek életének legkritikusabb időszaka az ellés előtti és még inkább az ellés utáni időszak. Már az ellés is jelentős stressz a nagy termelőképességű teheneknél, ezt tetézi tovább az ilyenkor fellépő fertőzések, anyagforgalmi megbetegedések nagyobb arányú előfordulása. Ellés után jelentkező problémák lehetnek az ellési bénulás, magzatburok visszatartás, oltógyomor áthelyeződés. Az ellési bénulásnak két formája is ismert, a klasszikus klinikai tünetekben megnyilvánuló és a szubklinikai forma.

1. Ábra: Klinika tünetekben megnyilvánuló ellési bénulás

Egy klinikai ellési bénulásra 20 szubklinikai jut, tehát mi csak a jéghegy csúcsát látjuk akkor, amikor már az állat elfekszik és csak kezelésre vagy annak ellenére sem tud lábra állni.

2. ábra: Hypokalcémia (szubklinikai és klinikai) előfordulási aránya az USA-ban

A fenti ábra (2.) a hypokalcémia előfordulási arányát szemlélteti amerikai felmérések szerint. Az első laktációs tehenek esetében a klinika ellési bénulás csak 0,7%-ot tesz ki, ezzel együtt a szubklinikai már eléri a 25%-ot. A második és harmadik ellésű tehenek esetében azt mondhatjuk, hogy minden második tehen hypokalcémiában szenved!

Guard, 1996 felmérése szerint a hypokalcémia által okozott kár elérheti a 330 amerikai dollárt tehenenként és esetenként, amiben a tejvesztés, és a hypokalcémiához kapcsolódó betegségek költségei tartoznak bele.

A kalciumnak fontos szerepe van a simaizmok összehúzódásában. Hiányában placenta visszamaradás, méhgyulladás és elhúzódó involúció várható. A tejelő tehen normál vér kalcium értéke 8-12 mg/dl. Amikor ez az érték lecsökken 5-7,5 mg/dl értékre a méh és egyéb simaizom motilitás 30-70%-al csökken. Nem csak az összehúzódások erőssége, de azok gyakorisága is jelentősen csökken. Ellés előtt a szárazonállás idejében alacsony a tehen kalcium igénye, ezzel szemben jelentősen megnövekszik az ellés után, amikor a tejjel nagy mennyiségű kalcium távozik. Ez a kalcium a bélből és a csontokból származhat, amit az állatnak gyorsan kell mozgósítania. A hypokalcémia nem csak a méh összehúzódását csökkenti, de az emésztő rendszer sem működik megfelelően. Elégtelen bendő összehúzódások miatt csökken az állatok önkéntes szárazanyag fogyasztása. Mivel a termelés folyamatosan növekszik, ezért az állatok a saját tartalékukat használják a megnövekedett termelés forrásaként. Ennek következtében kialakulhat a ketózis, ami csökkenti a tejtermelést. A már ismertetett elhúzódó involúció pedig tovább csökkenti a tehen esélyét a megfelelő laktáció indulásban.

A tehenek előkészítésének, takarmányozásának és elhelyezésének alapvető jelentősége van az ellés utáni problémák csökkentésében, mint pl. a hypokalcémia. Ebben az időszakban nyugodt körülményeket kell biztosítanunk teheneink számára. A takarmányozásnak különösen nagy a jelentősége, hiszen ebben az időszakban a tehenek szárazanyag fogyasztása kb. fele a termelő tehenekének, ennek következtében speciális előkészítő takarmányt szükséges biztosítanunk,

amiben valamennyi szükséges vitamin és ásványi anyag megtalálható. Az ellés előtt 2-3 hetes időszakban az állatok szárazanyag fogyasztása 10-12 kg, az ellés napjai előtt ez tovább csökken 6-8 kg-ra. A hypokalcémiát megelőzendő a hagyományos takarmányozási rendszer az előkészítő időszakban a kalcium szintet alacsony tartja. A cél az, hogy a napi kalcium bevitel ne haladja meg a 75 g-ot. Ebben az esetben a nagy kalcium tartalmú takarmányokat mellőzzük. Az ellés előtti alacsony kalcium szinttel azt a mechanizmust támogatjuk, ami majd később elősegíti a kalcium gyors mobilizálását, főleg a csontokból.

Tömegetakarmányaink minősége jelentősen befolyásolhatja a hypokalcémia előfordulását. A tömegetakarmányok magas kálium tartalma az ellés előtt nem kívánatos. A gyakorlatban sokszor ez nem megvalósítható, mivel korlátozottak a forrásaink. A kálium főleg akkor okoz problémát, ha takarmányunkat előtte nagy adagú kálium műtrágyában részesítettük. Ideális esetben a kálium szintje az előkészítő adagban nem haladhatja meg a 0,7%-ot a szárazanyagban, ezzel szemben a gyakorlatban 1-1,5% gyakran előfordul.

A hypokalcémia csökkentésének hatékony eszköze lehet az anionos sók alkalmazása. Ez a technológia nem újkeletű, ezzel együtt sokat változott mára. Korábban olyan (olcsó) anionos sókat alkalmaztak, amelyek nem voltak hatékonyak az enyhe metabolikus acidózis elérésében. Ez főleg abból adódott, hogy ezen sók rossz íze jelentősen csökkentette az állatok étvágyát. Ennek következtében az ideális dózist nem vették fel ezekből az anyagokból. Az anionos sókban anionok találhatóak, amelyek negatív töltéssel rendelkeznek, enyhe metabolikus acidózist okoznak. Ez azonban nem keverendő össze a nem kívánatos bendő acidózissal, ami ellen küzdenünk kell. Az anionos sók hatékonyságának megítélésében a vizelet pH vizsgálat lehet a segítségünkre. A Vitafort szakemberei olyan vizeletvizsgálati protokollt állítanak be, amellyel ellenőrizhető az anionos rendszer hatása. A cél, hogy ellés előtt – legalább 2 héttel - 6,5-7,5-ös vizelet pH-át állítsunk be. Ilyen szintű változásra csak akkor számíthatunk, ha olyan sókat, technológiákat választunk, amelyek hatékonyak ezen cél elérésében. Az enyhe metabolikus acidózis következtében a szövetek érzékenysége javul a parathyroid hormonnal szemben. Mivel fokozódik a kalcium kiürülése is, ezért az adagban növelni szükséges a kalcium mennyiségét 170-200 gramm/tehén/nap mennyiségre, adagtól és szárazanyag fogyasztástól függően. A takarmány DCAD értéket (kation–anion különbséget) a Plurimix program keretében tudjuk ellenőrizni. A takarmány kation-anoin különbsége azonban szükséges, de nem elégséges feltétel ahhoz, hogy a technológia működjön. Vizelet pH, keton és makroelem vizsgálatokkal tudjuk kontrollálni a rendszert. A vizeletvizsgálat gyors, 1 héten belül rendelkezésre áll az eredmény. Miért a vizelet? A vér vizsgálatokkal szemben a vizelet vizsgálat már előre „jelezheti” az állatok homeosztázisának változását a kedvezőtlen irányba, ezért van lehetőségünk időben reagálni és változtatni.

A szubklinikai hypokalcémia jóval nagyobb károkat okoz, mint azt korábban gondoltuk. Nem beszélve arról, hogy számos anyagforgalmi megbetegedés közvetlen kiváltó oka és elindítója. A Vitafort előkészítő takarmányozási rendszerében a közeljövőben ezek a fejlesztések nagy szerepet fognak kapni. Új technológiával és a hozzá kapcsolódó szolgáltatási rendszerrel jelenünk meg – a VitAnion-Kontroll programmal.